

बी. ए. तृतीयवर्ष
पेपर – IX

Unit 2nd

सनातनवादी कालखंड - I [Classical Period]

प्रा. डॉ. स्वाती कुरमे
अर्थशास्त्र विभाग
बळीराम पाटील महाविद्यालय किनवट

अ) अँडमिथची श्रमविभागणीची संकल्पना

वस्तुची निर्मिती करीत असतांना तीच्यावर अनेक प्रकारच्या प्रक्रिया कराव्या लागतात ती अनेक विधेमधून जावी लागते. जेंव्हा एखाद्या वस्तुच्या निर्मितीचे काम एका व्यक्तीकडून करून घेण्याऐवजी ते कार्य अनेक व्यक्तीकडून करून घेतले जाते म्हणजेच श्रमाची विभागणी केली जाते अशा प्रकारे वस्तुची निर्मिती करण्याच्या या प्रक्रियेला श्रमविभागणी असे म्हणतात.

श्रम विभागाणीचे फायदे

- 1) उत्पादनात प्रचंड वाढ होते.
- 2) कार्यक्षमता वाढते.
- 3) कार्यक्षमता वाढते.
- 4) वेळ व श्रमाची बतच होते
- 5) संशोधनास चालना मिळते.
- 6) उत्पादन खर्च कमी येतो

श्रमविभागाणीचे तोटे

- 1) काम कंटाळवाणे होते
- 2) कामगारांची गतिशिलता घटते
- 3) कलेच ऱ्हास होतो
- 4) हे तत्व खर्चिक आहे.

मुल्य सिध्दांत [Theory of Value]

वस्तुचे मुल्य कसे ठरविले जाते हे स्पष्ट करण्यासाठी अँडमस्मिथने आपला मुख्य सिध्दांत मांडला. अँडमस्मिथनचे वस्तुचे मुल्य कसे ठरते हे सांगण्यासाठी मुल्याचे दोन सिध्दांत मांडले त्यापैकी एक म्हणजे श्रम मुल्यसिध्दांत आणि दुसरा म्हणजे मुल्याचा उत्पादन खर्चाचा सिध्दांत मांडला पण त्यांच्या समर्थकांनी इतर विचारांवतांनी अँडमस्मिथ चा श्रम मुल्य सिध्दांतच आर्थिक उचलून धरतो

श्रम मुल्य सिध्दांत :-

- 1) श्रम वस्तुचे मुल्य ठरविण्याचे साधन आहे.
- 2) वस्तु तयार करण्यासाठी जेवढे श्रम लागतील तेवढे त्या वस्तुचे मुल्य
- 3) श्रम मुल्य सिध्दांत प्राथमिक अवस्थेत खरा ठरतो

उत्पादन खर्चाचा सिध्दांत

- 1) हा सिध्दांत समजण्याचा प्रगत अवस्थेत खरा ठरतो
- 2) वस्तुचे मुल्य वस्तुच्या निर्मितीचीसाठी किती खर्च येतो त्यावरून ठरते.
- 3) वस्तुचा खर्च मुल्य ठरविण्याचे साधन आहे

THANK YOU